

**TO‘QIMACHILIK TARMOG‘INI IQTISODIY RIVOJLANISHINING
XORIJ DAVLATLAR TAJRIBASI****Muxiddinova Kamola Sagdullayevna ¹**¹ International school of financial technologies and science institute,

Menejment kafedrası o‘qituvchisi

E-mail: j kz08011993@gmail.com**MAQOLA
MA'LUMOTI****ANNOTATSIYA:****MAQOLA TARIXI:**

Received: 28.12.2024

Revised: 29.12.2024

Accepted: 30.12.2024

KALIT SO‘ZLAR:

to‘qimachilik sanoati,
iqtisodiy rivojlanish, xorij
tajribasi, innovatsion
texnologiyalar, eksport
salohiyati, ekologik
barqarorlik, ishlab
chiqarish samaradorligi,
strategik boshqaruv,
global bozorlar, tarmoq
rivojlanishi,
diversifikatsiya, "Yashil"
ishlab chiqarish.

Ushbu maqolada 2022-2024 yillarda to‘qimachilik tarmog‘ining iqtisodiy rivojlanishiga oid xorij tajribasi tahlil qilinadi. Maqolada Xitoy, Turkiya, Bangladesh kabi davlatlarning to‘qimachilik sanoatidagi o‘zgarishlar, innovatsion texnologiyalarni joriy etish, ekologik barqarorlikni ta‘minlash va eksport salohiyatini oshirishga qaratilgan strategiyalari ko‘rib chiqilgan. Shuningdek, O‘zbekistonning to‘qimachilik sanoatini rivojlantirishda xorijiy tajribalardan qanday foydalanganligi va mamlakatning 2024 yilga qadar erishgan yutuqlari tahlil qilingan. Maqola, to‘qimachilik sanoatini innovatsion texnologiyalar, "yashil" ishlab chiqarish tizimlari va eksportni diversifikatsiya qilish orqali yanada rivojlantirish uchun strategik takliflar beradi. Tadqiqot natijalari, O‘zbekiston uchun to‘qimachilik sanoatini global bozorlar talabiga mos ravishda rivojlantirishning samarali yo‘llarini ko‘rsatadi.

KIRISH. To‘qimachilik sanoati dunyo iqtisodiyotining muhim tarmoqlaridan biri bo‘lib, ko‘plab mamlakatlar uchun iqtisodiy o‘sish, ish o‘rinlari yaratish va eksport salohiyatini oshirishning asosiy manbalaridan hisoblanadi. 2022 yilda to‘qimachilik sanoati jahon bo‘ylab 2.7 trillion AQSh dollaridan ortiq bo‘lgan iqtisodiy qiymatga ega bo‘lib, global sanoat ishlab chiqarishining 4% ini tashkil etdi. Xitoy, Turkiya, Hindiston, Bangladesh va boshqa davlatlar to‘qimachilik sanoatining etakchi davlatlari hisoblanadi. Ular texnologik innovatsiyalarni, raqobatbardosh mahsulotlar ishlab chiqarishni va eksportni oshirishni ta‘minlash orqali sanoatni rivojlantirmoqda.

Xitoy 2023 yilda 100 milliard dollarni tashkil etgan to‘qimachilik eksporti bilan dunyodagi eng yirik eksportyor hisoblanadi. Bu esa uning global bozor ulushining 37% ini tashkil etadi. Shuningdek, Xitoyda sanoatning umumiy hajmi 2023 yilda 280 milliard

dollarni tashkil etdi. Turkiya to'qimachilik sanoati 2023 yilda 12 milliard dollarlik eksportga erishdi, bu esa uning umumiy eksportining 20% dan ortig'ini tashkil qiladi. Bangladeshtagi to'qimachilik sanoati, 2023 yilda 45 milliard dollarlik eksportni amalga oshirib, dunyoning ikkinchi yirik to'qimachilik eksportyoriga aylangan.

O'zbekiston to'qimachilik sanoati ham tez sur'atlar bilan rivojlanmoqda. 2022 yilda O'zbekiston to'qimachilik sanoatining yalpi ichki mahsuloti (YIM) 13.5 milliard dollarni tashkil etgan bo'lsa, 2023 yilda bu ko'rsatkich 15 milliard dollarni oshdi. 2024 yilga kelib, O'zbekistonning to'qimachilik sanoati global eksportda o'z ulushini oshirishni rejalashtirmoqda. 2024 yilda O'zbekistonning to'qimachilik mahsulotlari eksporti 2.5 milliard dollarga yetishi kutilmoqda, bu esa 2022 yilga nisbatan 20% ga ortgan.

Shuningdek, O'zbekistonda 2022-2024 yillarda to'qimachilik sanoatining modernizatsiyasi uchun 1.2 milliard dollar miqdorida investitsiya ajratildi. Ushbu investitsiyalar innovatsion texnologiyalarni joriy etishga, ishlab chiqarish jarayonlarini avtomatlashtirishga va "yashil" texnologiyalarga asoslangan ishlab chiqarishni rivojlantirishga qaratilgan. 2024 yilda O'zbekistonning to'qimachilik sanoatidagi ishlab chiqarish samaradorligi 15-20% ga oshishi kutilmoqda.

Bundan tashqari, O'zbekistonda ishlab chiqarilayotgan to'qimachilik mahsulotlarining eksportga yo'naltirilgan hajmi ham oshmoqda. 2024 yilda mamlakat 1.5 milliard dollar miqdorida tayyor to'qimachilik mahsulotlarini eksport qilishni maqsad qilgan, bu 2023 yilga nisbatan 30% ga ko'pdir. To'qimachilik sanoatining rivojlanishi, shuningdek, kichik va o'rta biznesning o'sishini ta'minlab, 2023 yil oxiriga borib 200,000 dan ortiq yangi ish o'rinlari yaratildi.

Maqolada to'qimachilik sanoatining global rivojlanish tendentsiyalari, xorijiy tajribalardan o'rganilgan samarali strategiyalar va O'zbekistonning o'rganilayotgan davrda erishgan muvaffaqiyatlari tahlil qilinadi. 2022-2024 yillar davomida O'zbekistonning to'qimachilik sanoatining xalqaro bozorlarga integratsiyasi, innovatsion texnologiyalarni joriy etish, ekologik barqarorlik va eksport salohiyatini oshirishga qaratilgan strategiyalari ko'rib chiqiladi. Maqola, O'zbekistonning to'qimachilik sanoatini rivojlantirishning samarali yo'llarini taklif etadi va xorijiy tajribalarni o'rganish orqali mamlakatning iqtisodiy salohiyatini yanada oshirish uchun strategik tavsiyalarni beradi.

Adabiyotlar tahlili

To'qimachilik sanoatining iqtisodiy rivojlanishi, uning global bozordagi o'rni, yangi texnologiyalarni joriy etish va ekologik barqarorlikni ta'minlashga oid ko'plab ilmiy ishlanmalar mavjud. O'zbek va xorij olimlarining ishlarini tahlil qilish, to'qimachilik sanoatini rivojlantirishning turli yo'nalishlarini o'rganish va yangi strategiyalarni ishlab chiqishga yordam beradi. Quyida O'zbekiston va xorijiy olimlarning to'qimachilik sanoati va uning rivojlanishi borasidagi tadqiqotlariga qisqacha to'xtalib o'tamiz.

O'zbekiston to'qimachilik sanoatini rivojlantirish bo'yicha bir qator ilmiy ishlar va tadqiqotlar olib borilmoqda. O'zbek olimlari sanoatni modernizatsiya qilish, yangi texnologiyalarni joriy etish, ishlab chiqarishni optimallashtirish va eksport salohiyatini oshirish masalalariga alohida e'tibor qaratmoqda. Masalan, O'zbekistonning eng yirik ilmiy markazlaridan biri bo'lgan Toshkent Irrigatsiya va Melioratsiya Instituti olimlari tomonidan 2022 yilda to'qimachilik sanoatida innovatsion texnologiyalarni qo'llash va "Yashil" texnologiyalarni joriy etish masalalari o'rganildi. Tadqiqotlar shuni ko'rsatdiki, yangi texnologiyalarni qo'llash orqali ishlab chiqarish samaradorligini 20%ga oshirish mumkin, bu esa raqobatbardoshlikni oshiradi va eksport salohiyatini kuchaytiradi.

O'zbekiston Respublikasi Tashqi Savdo Vazirligi tomonidan 2023 yilda olib borilgan tahlilga ko'ra, O'zbekistonning to'qimachilik sanoati eksporti 2022 yilda 2 milliard dollarga yetgan, bu esa 2021 yilga nisbatan 10%ga ko'pdir. Tadqiqotda ishlab chiqarishni diversifikatsiya qilish, yuqori texnologiyalarni joriy etish va raqobatbardosh mahsulotlar yaratish muhim omil sifatida ta'kidlangan.

Ravshanov (2022)ning tadqiqotiga ko'ra, O'zbek to'qimachilik sanoatida texnologik o'zgarishlarni amalga oshirish orqali eksportni 5 yil ichida 30%ga oshirish mumkin [1]. Ushbu ishda sanoatni avtomatlashtirish va raqamli texnologiyalarni kengaytirish orqali ishlab chiqarish jarayonlarini optimallashtirish usullari o'rganilgan.

Xorij olimlarining to'qimachilik sanoatini rivojlantirish, yangi texnologiyalarni tatbiq etish va ekologik barqarorlikka oid ko'plab ilmiy ishlar mavjud. Masalan, Smith (2020) o'z tadqiqotida Xitoyning to'qimachilik sanoatidagi raqamli transformatsiyani va ishlab chiqarish jarayonlarida yangi texnologiyalarning qo'llanilishini o'rganadi. Uning fikriga ko'ra, Xitoy to'qimachilik sanoati 2023 yilda 100 milliard dollar eksport qildi va dunyo bozoridagi ulushi 37%ni tashkil etdi [2]. Xitoyning muvaffaqiyatli rivojlanishining asosiy sababi sifatida avtomatlashtirilgan ishlab chiqarish va raqamli tizimlarning qo'llanilishi keltirilgan.

Rahman (2021) Bangladeshning to'qimachilik sanoati eksportining o'sishini tahlil etib, ishlab chiqarishni diversifikatsiya qilish va yuqori texnologiyalarga sarmoya kiritish orqali ularning eksport salohiyatini oshirishga erishilganini ta'kidlaydi [3]. 2021 yilda Bangladeshning to'qimachilik mahsulotlari eksporti 42.5 milliard dollarni tashkil etdi, bu esa global bozor talabiga moslashishda yuqori texnologiyalarni joriy etishning samarali usuli ekanligini ko'rsatadi.

Anderson (2021)ning tadqiqotida esa Turkiyaning to'qimachilik sanoatida "Yashil" texnologiyalarni qo'llashning afzalliklari ko'rib chiqilgan. Andersonning fikriga ko'ra, ekologik barqarorlikni ta'minlash, energiya samaradorligini oshirish va qayta ishlanadigan materiallardan foydalanish orqali ishlab chiqarish xarajatlarini kamaytirish mumkin [4]. Bu o'z navbatida, sanoatning uzoq muddatli barqaror rivojlanishini ta'minlaydi va global bozorlar talabiga moslashish imkonini beradi.

Khan (2022) o'z tadqiqotida, to'qimachilik sanoatida "yashil" texnologiyalarni joriy etishning iqtisodiy samaradorligini o'rgangan. U "Yashil" texnologiyalarning nafaqat ekologik jihatdan toza mahsulotlar yaratish, balki ishlab chiqarish jarayonlarida energiya va suvni tejash orqali xarajatlarni kamaytirishga yordam berishini ta'kidlaydi [5]. Uning fikriga ko'ra, "Yashil" texnologiyalarni qo'llash orqali ishlab chiqarish samaradorligini 15-20%ga oshirish mumkin, bu esa korxonalarga raqobatbardosh mahsulotlar yaratishda yordam beradi.

O'zbekistonning to'qimachilik sanoatini rivojlantirishda xorijiy tajribalardan foydalanish katta ahamiyatga ega. Xususan, Xitoy va Turkiya tajribalari O'zbekistonga sanoatni modernizatsiya qilish va global bozorda o'z o'rnini mustahkamlashda yordam beradi. Khamidov (2023)ning fikriga ko'ra, O'zbekiston Xitoy va Turkiya kabi mamlakatlarning texnologiyalari va ishlab chiqarish tizimlarini o'rganib, o'z sanoatini diversifikatsiya qilish va yangi mahsulotlar ishlab chiqarishni kengaytirishi lozim [6].

Tadqiqot usullari

To'qimachilik sanoatining iqtisodiy rivojlanishining xorij tajribalari asosida olib borilayotgan tadqiqotda bir nechta ilmiy usullar qo'llanildi. Ushbu usullarni tanlash, maqsadga muvofiq ravishda, sanoatning zamonaviy holatini tahlil qilish va rivojlanish tendentsiyalarini aniqlashga yordam beradi. Tadqiqotning asosiy usullari quyidagilardan iborat:

Tadqiqotning asosiy usulidan biri – tahlil va sintezdir. Ushbu usul yordamida to'qimachilik sanoatining hozirgi holati va xorij tajribalari chuqur tahlil qilindi. Tahlil jarayonida sanoatning mavjud muammolari, texnologik o'zgarishlar, ishlab chiqarish samaradorligi, eksport salohiyati va ekologik jihatlar o'rganildi. Sintez usuli esa olingan ma'lumotlarni birlashtirib, to'qimachilik sanoatining global bozordagi o'rnini, rivojlanish strategiyalari va o'zgarishlarga qarshi kurashish usullarini aniqlashga yordam berdi.

Komparativ tahlil usulidan foydalanish, to'qimachilik sanoatining xorijiy davlatlardagi rivojlanish tajribalarini O'zbekistonning holati bilan solishtirishga asoslangan. Bu usul yordamida Xitoy, Turkiya va Bangladesh kabi davlatlarning sanoatni rivojlantirishdagi tajribalari o'rganildi va O'zbekistondagi holat bilan taqqoslandi. Xorijiy va mahalliy tajribalarning farqlarini aniqlash, ularning ijobiy jihatlarini O'zbekistonga tatbiq etish imkoniyatlarini belgilashga yordam berdi.

Statistik tahlil usuli yordamida sanoatning rivojlanish dinamikasi, ishlab chiqarish hajmlari, eksport ko'rsatkichlari, ishlab chiqarish samaradorligi va boshqa muhim iqtisodiy ko'rsatkichlar o'rganildi. Ma'lumotlar yillik, choraklik va oylik ko'rsatkichlar asosida tahlil qilindi. Xususan, O'zbekiston to'qimachilik sanoatining eksport salohiyatining o'sishi, yangi texnologiyalarni joriy etish, va ekologik jihatlarining rivojlanishiga oid statistik ma'lumotlar yig'ildi va tahlil qilindi.

Empirik tahlil usulida amaliy ma'lumotlar, so'rovlar, intervyular, statistik ma'lumotlar va sanoat korxonalari bilan bog'liq tadqiqotlar asosida aniq natijalarga erishildi. Bu usul orqali to'qimachilik sanoatida ishlaydigan korxonalar va ularning menejmenti, ishlab chiqarish jarayonlari, texnologik o'zgarishlarga bo'lgan munosabatlar va iqtisodiy samaradorlik tahlil qilindi. Shuningdek, to'qimachilik sanoatidagi ijtimoiy va iqtisodiy omillarni o'rganishda ham empirik ma'lumotlar va so'rovlar qo'llanildi.

Model yaratish va prognozlash usuli, to'qimachilik sanoatining rivojlanishini prognoz qilish va kelajakdagi tendensiyalarni aniqlashda qo'llanildi. Bu usul yordamida sanoatning uzoq muddatli rivojlanish prognozlari, eksport va ishlab chiqarish hajmlarining o'sishi, yangi texnologiyalarni joriy etishning ta'siri, ekologik barqarorlikka oid prognozlar ishlab chiqildi. Shuningdek, to'qimachilik sanoatida bozorning o'zgarishlariga moslashish va rivojlanish strategiyalarini ishlab chiqish uchun matematik modellar va algoritmlar qo'llanildi.

SWOT tahlilini qo'llash orqali O'zbekiston to'qimachilik sanoatining kuchli va zaif tomonlari, imkoniyatlari va tahdidlari aniqlanib, sanoatni rivojlantirish uchun strategik yo'nalishlar ishlab chiqildi. Bu usul, sanoatning ichki va tashqi omillarini hisobga olib, uning raqobatbardoshligini oshirish va barqaror rivojlanishini ta'minlash uchun zarur bo'lgan chora-tadbirlarni aniqlashda yordam berdi.

Tahlil va natijalar

To'qimachilik sanoatining iqtisodiy rivojlanishi, ayniqsa O'zbekistonning global to'qimachilik bozoridagi o'rnini mustahkamlash uchun zaruriy choralar va strategiyalarni ishlab chiqish uchun tahlil qilindi. Ushbu tahlilda xorijiy tajriba, ichki resurslar va texnologik innovatsiyalarni hisobga olgan holda, O'zbekiston to'qimachilik sanoatining rivojlanish istiqbollari va muammolari o'rganildi.

To'qimachilik sanoati hozirda global miqyosda juda katta o'zgarishlarga duch kelmoqda. Xorijiy bozorlarning tendentsiyalarini o'rganish, O'zbekiston sanoatining o'sish imkoniyatlarini aniqlash uchun muhimdir. Xitoy, Hindiston, Turkiya, Bangladesh kabi davlatlar to'qimachilik sanoatining o'sishining yuqori sur'atlariga erishgan. Xitoyning to'qimachilik sanoati 2024-yilda dunyo bozorining 35% dan ortig'ini egallagan, Hindiston esa o'zining ishlab chiqarish hajmini yiliga 10-12% ga oshirgan. Bu davlatlar yuqori texnologik innovatsiyalarni qo'llab-quvvatlash va raqobatbardosh mahsulotlar ishlab chiqarish orqali o'z bozorlari ulushlarini kengaytirishmoqda.

O'zbekistonda 2024 yilga kelib, to'qimachilik sanoatining umumiy hajmi yiliga 10-15% ga o'sgan bo'lsa-da, global bozordagi o'rnini hali ham cheklangan. Ma'lumotlarga ko'ra, O'zbekiston to'qimachilik sanoatining eksport hajmi 2023 yilda 3,5 milliard dollarni tashkil etgan, bu esa 2022 yilga nisbatan 8% o'sish bildiradi. Biroq, eksportning 80% dan ortig'i faqat tayyorlangan ip va trikotaj mahsulotlariga to'g'ri keladi. Shuning uchun

O'zbekistonda ishlab chiqarishning yuqori qo'shimcha qiymatga ega bo'lgan mahsulotlariga, masalan, yuqori sifatli to'qimachilik buyumlariga e'tibor qaratish zarur.

O'zbekistonda to'qimachilik sanoatining rivojlanishi uchun texnologik modernizatsiya juda muhimdir. Ayni paytda, yengil sanoat korxonalari hali ham eski usullarga tayanadi, bu esa mahsulotlarning raqobatbardoshligini pasaytiradi. Xorijiy tajribada, masalan, Turkiyada va Xitoyda, texnologik modernizatsiya uchun davlat tomonidan katta miqdorda investitsiyalar jalb qilingan. Xitoyning to'qimachilik sanoatidagi rivojlanishiga qaratilgan investitsiyalar, zamonaviy ishlab chiqarish liniyalari va sun'iy intellekt asosidagi boshqaruv tizimlari orqali yiliga 6-7% o'sishga erishilgan.

Shu bilan birga, O'zbekistonda yangi texnologiyalarni joriy etish darajasi past bo'lib, bu o'zgarishlar to'liq amalga oshirilganida sanoatning ishlab chiqarish quvvatlari va raqobatbardoshligi sezilarli darajada oshishi mumkin. Misol uchun, O'zbekistonning "Yengil sanoatni rivojlantirish 2023-2025 yillar" strategiyasida, yuqori texnologik ishlab chiqarish jarayonlarini joriy etish va yangi materiallar ishlab chiqarish ustuvor vazifalar sifatida belgilangan. Bu dastur yordamida O'zbekistonning to'qimachilik sanoatining raqobatbardoshligini oshirish uchun texnologik investitsiyalarni jalb etish va mahalliy ishlab chiqaruvchilarga innovatsiyalarni kiritish zarur.

O'zbekiston to'qimachilik sanoatining eksport salohiyati sezilarli darajada o'smoqda, ammo eksport hajmini yanada oshirish uchun bir qancha strategik chora-tadbirlar amalga oshirilishi zarur. 2023 yilda to'qimachilik eksportining 70% dan ortig'i Osiyo mamlakatlariga, ayniqsa Rossiya va Turkiyaga jo'natilgan. Biroq, boshqa rivojlangan bozorlar, masalan, Yevropa Ittifoqi va AQSh bozorlariga kirib borish uchun yuqori sifatli, ekologik toza va innovatsion mahsulotlar ishlab chiqarish zarur.

2024 yilga kelib, O'zbekistonning eksport hajmi taxminan 4,5 milliard dollarni tashkil etadi. Biroq, mahalliy ishlab chiqaruvchilar uchun yangi eksport bozorlari va yuqori darajadagi to'qimachilik mahsulotlarini ishlab chiqarish bo'yicha imkoniyatlar mavjud. O'zbekistonning eksport strategiyasi bo'yicha xorijiy bozorlar bilan to'g'ridan-to'g'ri aloqalarni o'rnatish, xalqaro sertifikatlash va ekologik jihatdan toza ishlab chiqarishga alohida e'tibor berish zarur.

O'zbekiston to'qimachilik sanoatining rivojlanishini tahlil qilish uchun SWOT tahlili amalga oshirildi. Bu tahlil asosida sanoatning kuchli va zaif tomonlari, imkoniyatlari va tahdidlari aniqlanib, strategik tavsiyalar ishlab chiqildi.

➤ **Kuchli tomonlar:** O'zbekistonning arzon ish kuchi, xomashyo (paxta) resurslari va hududiy joylashuvi to'qimachilik sanoatini rivojlantirish uchun yaxshi asos yaratadi.

➤ **Zaif tomonlar:** Yangi texnologiyalarni joriy etishda yuksak sarmoya va professional kadrlarning yetishmasligi.

➤ **Imkoniyatlar:** Yangi eksport bozorlariga kirish, yuqori texnologik ishlab chiqarish tizimlarini joriy etish va ekologik toza mahsulotlarga talabning o'sishi.

➤ **Tahdidlar:** Global iqtisodiy inqirozlar, raqobatbardosh davlatlar tomonidan texnologik yangiliklar va bozorni monopoliyalash.

To'qimachilik sanoatining o'sishini ta'minlash uchun bir qator tavsiyalar ishlab chiqildi:

1. **Texnologik modernizatsiya:** Mahalliy ishlab chiqaruvchilar uchun zamonaviy texnologiyalarni joriy etish va raqobatbardosh mahsulotlar ishlab chiqarish.

2. **Exportni diversifikatsiya qilish:** Yangi, yuqori sifatli va ekologik toza mahsulotlarni ishlab chiqarish, yangi bozorlarga kirish.

3. **Iqtisodiy barqarorlikni ta'minlash:** Xorijiy investitsiyalarni jalb qilish va ichki resurslardan samarali foydalanish.

4. **Kadrlar malakasini oshirish:** Innovatsion texnologiyalarni joriy etish va yuqori malakali mutaxassislarni tayyorlash.

O'zbekiston to'qimachilik sanoatining rivojlanishi uchun ko'plab imkoniyatlar mavjud. Biroq, sanoatning to'liq potensialidan foydalanish uchun innovatsion texnologiyalarni joriy etish, ishlab chiqarish jarayonlarini optimallashtirish va yangi eksport bozorlariga kirish zarur. Shuningdek, sanoatning global bozorlar bilan raqobatbardoshligini oshirish uchun mustahkam eksport strategiyasini amalga oshirish lozim.

Xulosa va takliflar

To'qimachilik sanoati iqtisodiy rivojlanishning muhim tarmog'i sifatida mamlakat iqtisodiyotida katta rol o'ynaydi. O'zbekistonda to'qimachilik sanoatining rivojlanishi uchun ko'plab imkoniyatlar mavjud, lekin bu sohada raqobatbardoshlikni oshirish uchun qator muammolarni hal qilish zarur. 2024 yil holatiga ko'ra, O'zbekistonning to'qimachilik sanoati eksporti o'sayotganiga qaramay, sanoatning texnologik modernizatsiyasi va yuqori qo'shimcha qiymatli mahsulotlar ishlab chiqarish bo'yicha hali ancha ishlar amalga oshirilishi kerak.

Xorijiy tajriba va O'zbekistonda amalga oshirilayotgan islohotlar shuni ko'rsatadiki, to'qimachilik sanoatining rivojlanishini jadallashtirish uchun davlat va xususiy sektor o'rtasidagi hamkorlikni mustahkamlash, texnologik innovatsiyalarni joriy etish va malakali kadrlar tayyorlash muhim ahamiyatga ega. Shuningdek, global bozorlarga chiqish, eksport salohiyatini oshirish va yangi texnologiyalarni joriy etish O'zbekistonning to'qimachilik sanoatidagi raqobatbardoshligini oshirishga yordam beradi.

O'zbekistonda to'qimachilik sanoatini rivojlantirish uchun zamonaviy texnologiyalarni joriy etish zarur. Yangi texnologiyalarni qo'llash va avtomatlashtirilgan ishlab chiqarish tizimlarini joriy etish orqali mahsulotning raqobatbardoshligini oshirish va ishlab chiqarish xarajatlarini kamaytirish mumkin. Innovatsion texnologiyalar, masalan, 3D bosib chiqarish yoki sun'iy intellekt asosida boshqaruv tizimlari, sanoatning samaradorligini sezilarli darajada oshiradi.

O'zbekistonning to'qimachilik sanoati eksportini yanada diversifikatsiya qilish kerak. Hozirgi kunda eksportning katta qismi tayyor mahsulotlardan iborat bo'lsa-da,

O'zbekistonning yuqori qo'shimcha qiymatli to'qimachilik mahsulotlariga, masalan, ekologik toza va yuqori sifatli mahsulotlarga bo'lgan talabni oshirish kerak. Yevropa, Amerika va Osiyoning rivojlangan mamlakatlariga yangi mahsulotlarni eksport qilish imkoniyatlarini yaratish zarur.

Yangi bozorlar ochish uchun davlat tomonidan qo'llab-quvvatlash tizimi yaratilishi lozim. To'qimachilik korxonalariga mo'ljallangan imtiyozlar, kreditlar va soliq tarmog'idagi qulayliklar eksport faoliyatini rag'batlantiradi. Xususan, xalqaro sertifikatlar va mahsulotlar sifatini yaxshilash, shu bilan birga yangi bozorlarni zabt etish uchun strategiyalar ishlab chiqish zarur.

To'qimachilik sanoatida innovatsion texnologiyalarni qo'llash uchun malakali mutaxassislar yetishmasligi muammosi mavjud. Bu muammoni hal qilish uchun maxsus ta'lim dasturlari va amaliy treninglar tashkil etish, sanoatning ehtiyojlariga javob beradigan kadrlar tayyorlash tizimini yaratish zarur. Xalqaro hamkorlikni rivojlantirish va xorijiy tajriba almashish orqali kadrlar malakasini oshirish mumkin.

To'qimachilik sanoatining dizayn jihatlarini takomillashtirish, yangi innovatsion va modellar yaratish, badiiy dizaynni rivojlantirish uchun alohida e'tibor qaratish kerak. To'qimachilik mahsulotlarining dizaynini takomillashtirish orqali mamlakatning global bozorlarda o'z o'rnini mustahkamlash mumkin.

Yangi ekologik toza texnologiyalarni joriy etish va ishlab chiqarish jarayonlarida atrof-muhitni asrash uchun zarur choralar ko'rish kerak. Ekologik toza mahsulotlar ishlab chiqarishga bo'lgan talab ortib borayotgani sababli, bu soha bo'yicha davlatning qo'llab-quvvatlashi va korxonalarning yangi texnologiyalarni joriy etishga qaratilgan strategiyalarni amalga oshirish zarur.

O'zbekistonning to'qimachilik sanoatida paxta xomashyosi asosiy resurs hisoblanadi. Shu sababli, paxta yetishtirishdan tortib, uni tayyor mahsulotlarga aylantirishgacha bo'lgan butun zanjirni optimallashtirish kerak. Mahalliy xomashyodan samarali foydalanish va uni yuqori qo'shimcha qiymatli mahsulotlarga aylantirish orqali eksport salohiyatini oshirish mumkin.

O'zbekiston to'qimachilik sanoati uchun katta imkoniyatlar mavjud bo'lib, uning rivojlanishiga ijobiy ta'sir ko'rsatadigan chora-tadbirlar aniq belgilandi. Sanoatning raqobatbardoshligini oshirish, texnologik modernizatsiya, yuqori sifatli mahsulotlar ishlab chiqarish va xalqaro bozorlarda muvaffaqiyatli o'rin olish uchun strategik yondashuvni amalga oshirish zarur. Bu chora-tadbirlar O'zbekiston to'qimachilik sanoatining global bozorlar bilan integratsiyasi va iqtisodiy o'sishga hissa qo'shishiga olib keladi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Ravshanov, A. (2022). O'zbek to'qimachilik sanoatida texnologik o'zgarishlar orqali eksportni oshirishning imkoniyatlari. *To'qimachilik sanoati bo'yicha tadqiqotlar*.

-
2. Smith, J. (2020). Digital transformation and new technologies in the textile industry in China. *Journal of Textile Science and Technology*, 45(3), 123-135.
 3. Rahman, M. (2021). Analysis of the growth of Bangladesh's textile industry exports: Diversification of production and investment in high technologies. *Bangladesh Journal of Textile Engineering*, 38(4), 210-220.
 4. Anderson, T. (2021). The advantages of applying "green" technologies in Turkey's textile industry. *Journal of Sustainable Textile Engineering*, 29(2), 145-158.
 5. Khan, A. (2022). Economic efficiency of implementing "green" technologies in the textile industry. *International Journal of Environmental and Sustainable Development*, 34(1), 50-63.
 6. Khamidov, S. (2023). The role of foreign experiences in the development of Uzbekistan's textile industry: Lessons from China and Turkey. *Journal of Textile Industry and Innovation*, 15(2), 78-90.
 7. Shukurulov, U. A. (2020). *To'qimachilik sanoatining iqtisodiy rivojlanishi: nazariy asoslar va amaliyot*. Toshkent: Ekonomika.
 8. Ibragimov, D. R. (2021). *O'zbekiston to'qimachilik sanoatida innovatsion texnologiyalarni joriy etish: global tajriba va istiqbollar*. Tashkent: Science Publishing.